

PTT raportteja
PTT reports
PTT rapporter

315

Päivi Kujala, Pekka Kinnunen, Ville Piikki, Kyösti Arovuori, Jyrki Niemi

Maatalouden uusiutumisen ja omistajanvaihdosten edistäminen

Helsinki 2026

PTT raportteja 315

PTT reports 315

Maatalouden uusiutumisen ja omistajanvaihdosten edistäminen

Kujala Päivi, Kinnunen Pekka, Piikki Ville, Arovuori Kyösti, Niemi Jyrki

Helsinki 2026

Pellervon taloustutkimus PTT

Eerikinkatu 28 A

00180 Helsinki

Sähköposti ptt@ptt.fi

ISBN 978-952-224-282-2 (pdf)

ISSN 2489-9615 (pdf)

Tiivistelmä

Suomalainen maatalous kohtaa merkittäviä uusiutumishaasteita viljelijäväestön ikääntyessä, maatilojen määrän vähentyessä ja investointien pääomavaltaistuessa. Tässä selvityksessä tarkastellaan maatalouden uusiutumista omistajanvaihdoksen kolmivaiheisen viitekehyksen kautta, maatalousalalle tulo (entry), maataloudesta luopuminen (exit) sekä tuotantoresurssien ja omaisuuden siirtyminen uudelle yrittäjälle (transfer). Selvitys perustuu ajankohtaiseen kansainväliseen tutkimuskirjallisuuteen, tilastoaineistoihin sekä kansallisten ja Euroopan unionin politiikkatoimien analyysiin.

Tulokset osoittavat, että maatalouden uusiutumista rajoittavat erityisesti korkeat investointi- ja rahoitustarpeet, maatalousmaan heikko saatavuus, toimialan kannattavuushaasteet sekä luopumisvaiheen vähäiset taloudelliset kannustimet. Vaikka nuorten viljelijöiden määrä on vähentynyt, heidän hallinnassaan olevat maatilat ovat keskimääräistä suurempia, investointiaktiivisempia ja nuorten viljelijöiden osuus keskeisistä tuotantoresursseista on säilynyt vakaana. Omistajanvaihdosten onnistuminen riippuu ennen kaikkea siitä, kuinka tehokkaasti tuotantoresurssit siirtyvät aktiiviseen käyttöön uusille yrittäjille eikä pelkästään uusien yrittäjien lukumäärästä.

Selvityksen perusteella omistajanvaihdospolitiikan tulisi muodostaa kokonaisuus, joka tukee samanaikaisesti alalle tuloa, hallittua luopumista ja omaisuuden siirtymistä. Yhteisen maatalouspolitiikan toimenpiteitä on tarpeen täydentää kansallisilla rahoitus-, verotus-, neuvonta- ja aluekehittämistoimilla. Erityisen tärkeää on vahvistaa rahoituksen saatavuutta, kehittää joustavia omistajanvaihdos- ja yritysmaalleja sekä lisätä politiikan ennakoitavuutta. Näin voidaan turvata maatalouden kilpailukyky, tuotannon jatkuvuus ja maaseudun elinvoima muuttuvassa toimintaympäristössä.

Asiasanat: maatalous, alalle tulo, omistajanvaihdos, maataloudesta luopuminen, tuotantoresurssit, rahoitus, nuoret viljelijät, yhteinen maatalouspolitiikka (CAP)

Abstract

Finnish agriculture faces significant renewal challenges as the farming population ages, the number of farms decreases and investments become more capital-intensive. This study examines agricultural renewal through a three-stage framework of ownership change, entry into the agricultural sector, exit from agriculture and the transfer of production resources and assets to a new entrepreneur. The study is based on current international research literature, statistical data, and an analysis of national and European Union policy measures.

The results show that agricultural renewal is particularly limited by high investment and financing needs, poor availability of agricultural land, profitability challenges in the sector and low economic incentives in the abandonment phase. Although the number of young farmers has decreased, the farms they manage are larger than average, more active in investment and their share of key production resources has remained stable. The success of ownership changes depends above all on how effectively production resources are transferred to active use by new entrepreneurs and not only on the number of new entrepreneurs.

Ownership transfer policy should form a coherent policy framework that simultaneously supports entry into the sector, well-managed farm exit, and the transfer of assets. The measures of the Common Agricultural Policy need to be complemented by other European Union policies and national financing, taxation, advisory and regional development measures. It is particularly important to strengthen access to financing, develop flexible ownership change and business models and increase policy predictability. This will ensure the competitiveness of agriculture, the continuity of production and the vitality of rural areas in a changing operating environment.

Keywords: agriculture, ownership change, transfer of assets, entry into the agricultural sector, farm exit, young farmers, financing, Common Agricultural Policy (CAP)

Sisältö

Sisältö.....	5
1 Johdanto.....	6
2 Maatalouden rakenne Suomessa.....	8
3 Omistajanvaihdoksen haasteet.....	11
3.1 Maatalousalalle tulo	11
3.2 Maataloudesta luopuminen	13
4 Resurssien siirtyminen uudelle yrittäjälle.....	15
5 Poliittikkatoimet maatalouden omistajanvaihdoksissa.....	18
5.1 Millä toimilla uusia yrittäjiä maatalousalalle	18
5.2 Maataloudesta luopuminen	20
5.3 Omaisuuden siirto	21
6 Pohdintaa ja johtopäätökset.....	23
7 Lähteet	26
8 Liitteet	30

1 Johdanto

Maatalousyrittäjien keski-ikäen nousu ja sukupolvenvaihdosten vähäisyys herättävät Suomessa huolta maatalousalan jatkuvuuden kannalta. Ongelma on yhteinen koko Euroopassa, vaikkakin nuorten yrittäjien osuus maatalouden harjoittajista vaihtelee maiden välillä (Coopmans ym. 2020; Münch ja Badouix 2026). Keskeisiä alalle tulon haasteita ovat maatalouden heikko taloudellinen houkuttelevuus sekä korkeat investointi- ja rahoituskynnykset, jotka vaikeuttavat erityisesti uusien tulijoiden alalle pääsyä.

Maatalouden uusiutumisesta käytävä keskustelu keskittyy usein nuorten viljelijöiden määrään ja sukupolvenvaihdoksiin. Uusiutuminen ei kuitenkaan ole pelkästään alalle tulon kysymys. Sukupolvenvaihdos tai maatilalan siirtyminen uudelle yrittäjälle omistajanvaihdoksen kautta on pitkä ja monivaiheinen prosessi, johon liittyvät alalle tulo, maataloudesta luopuminen sekä tuotantoresurssien siirtyminen. Prosessiin vaikuttavat taloudellisten tekijöiden lisäksi perheen sisäiset, sosiaaliset ja myös tunnepitoiset tekijät kuten luopumisen vaikeus. Samalla mautilojen yhtiöittäminen, erityisesti osakeyhtiömuotoisten mautilojen lisääntyminen haastaa perinteisiä omistajanvaihdostapoja.

Vaikka politiikkatoimilla pyritään edistämään mautilojen omistajanvaihdoksia, niiden vaikuttavuus jää usein rajalliseksi, koska politiikkatoimet eivät riittävästi huomioi omistajanvaihdoksen eri vaiheita (Coopmans ym. 2020). Tässä selvityksessä maatalouden uusiutumista tarkastellaan omistajanvaihdoksen kolmivaiheisen prosessin kautta. Prosessi muodostuu alalle tulosta (entry), alalta poistumisesta (exit) ja tuotantoresurssien ja omaisuuden siirtymisestä (transfer) (ks. Coopmans ym. 2020). Näiden vaiheiden onnistuminen määrittää pitkälti sen, kuinka tehokkaasti tuotantoresurssit siirtyvät uusille yrittäjille ja kuinka hyvin maatalous kykenee uusiutumaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Koska omistajanvaihdoksen eri vaiheisiin liittyvät erilaiset haasteet, tarvitaan myös vaihekohtaisesti erilaisia politiikkatoimia.

Omistajanvaihdoksen kolme vaihetta tapahtuvat osittain päällekkäin ja yhtäaikaisesti, jolloin politiikkatoimet joko tukevat toisiaan tai voivat myös olla osittain ristiriitaisia keskenään. Keskeiset selvityksessä tarkasteltavat kysymykset ovat: Mitkä tekijät liittyvät sukupolven- ja omistajanvaihdokseen? Millaisia ratkaisuja ja politiikkatoimia tarvitaan omistajanvaihdoksen eri vaiheissa: alalle tulossa, maataloudesta luopumisessa ja tuotantoresurssien siirtymisessä? Lisäksi arvioidaan, miten eri vaiheiden painottaminen vaikuttaa omistajanvaihdospolitiikan tavoitteisiin ja käytettävissä oleviin politiikkakeinoihin. Selvityksen lähtökohtana on EU:n sukupolvenvaihdosstrategiaan liittyvät tavoitteet, tarve turvata ruoantuotannon jatkuvuus ja maaseudun elinvoima.

Raportti etenee seuraavasti. Luvussa 2 luodaan katsaus Suomen maatalouden rakenteeseen, luvussa 3 tarkastellaan omistajanvaihdosta alalle tulon ja alalta poistumisen näkökulmasta, luvussa 4 tarkastellaan tuotantoresurssien ja omaisuuden siirtämiseen liittyviä haasteita, ja luvussa 5 paneudutaan omistajanvaihdoksen politiikkakeinoihin. Luvussa 6 tehdään pohdintaa ja esitetään johtopäätökset.

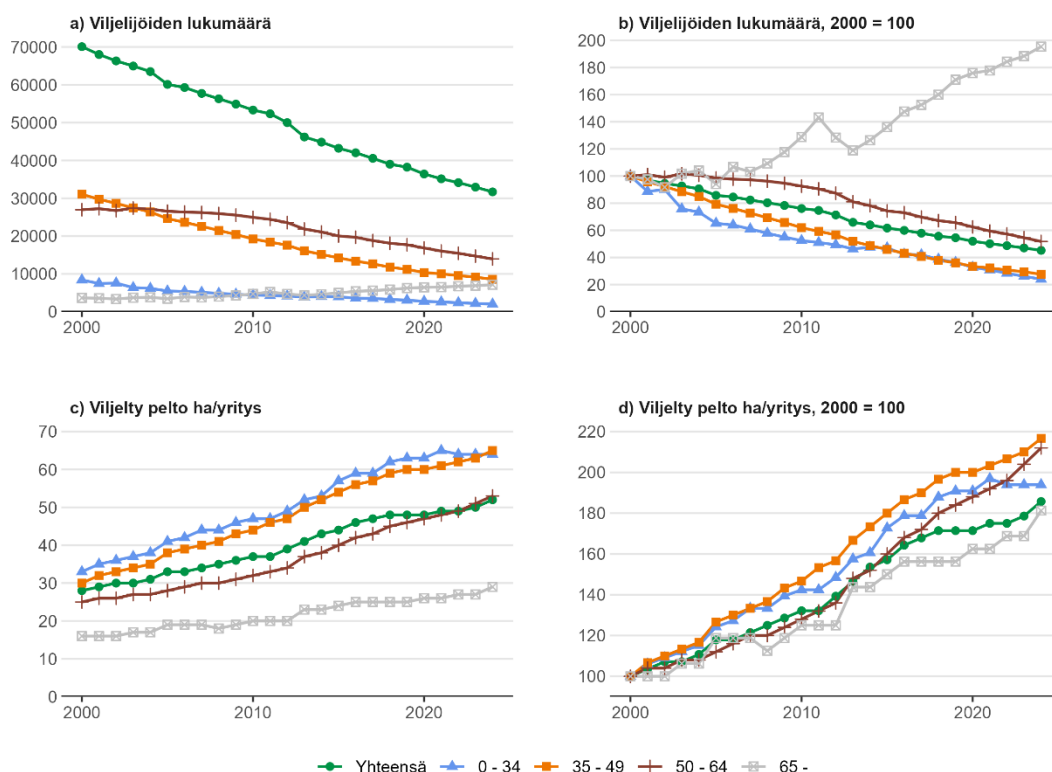
Keskustelualoite on laadittu osana Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) rahoittamaa tutkimushanketta ”Suomi EU:n maatalouspolitiikan tekijänä: politiikkavaihtoehdot

ja niiden vaikutukset (CAP2028)”, jota Luonnonvarakeskus, Pellervon taloustutkimus PTT ja Reinu econ toteuttavat yhdessä vuosina 2024–2027. Tutkimushankkeen tavoitteena on kartoittaa poliittisen päätöksenteon tueksi muutospaineita ja suuntaviivoja tulevalle EU:n maatalouspolitiikan uudistukselle vuoden 2027 jälkeen.

2 Maatalouden rakenne Suomessa

Suomen maatalous on ollut pitkään voimakkaan rakennemuutoksen kohteena. Maatalousyrittäjien kokonaismäärä on vähentynyt Suomessa tasaisesti 2000-luvun alusta lähtien, ja lasku on ollut erityisen voimakasta nuoremmissa ikäryhmissä (Kuva 1). Samanaikaisesti vanhempien maatalousyrittäjien, erityisesti yli 65-vuotiaiden, määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoteen 2000 verrattuna. Kehitys heijastaa sekä viljelijäväestön ikääntymistä että sitä, että uusia yrittäjiä tulee alalle aiempaa vähemmän. Luopumistukijärjestelmän (ks. tarkemmin luku 3.2) suosio 2000-luvulla näkyi yli 65-vuotiaiden yrittäjien määrän laskuna vuosina 2012–2014 (Kuva 1b). Tämän jälkeen 2015 vuonna tapahtunut yläikärajoiden poistuminen luonnonhaittakorvauksen, ympäristötuen ja kansallisten tukien osalta on saattanut vaikuttaa päinvastoin yli 65-vuotiaiden viljelijöiden määrän kasvuun (ks. Maaseutuvirasto 2014).

Samalla maatilojen keskikoko on kasvanut kaikissa ikäryhmissä, vaikka muutos yli 65-vuotiailla on ollut huomattavasti pienempää kuin muissa ikäryhmissä. Tilakoon kasvulla on pyritty parantamaan kannattavuutta ja hyödyntämään mittakaavaetuja. Rakennemuutosta ja tilakoon kasvua kuitenkin hidastavat erityisesti kasvintuotannossa pinta-alaperustaiset maataloustuet, joiden vaikutus on luonteeltaan tuotantoa säilyttävä (Kujala ym. 2025a).

*Maatilayrittäjien henkilöverotuksen piirissä olevat

Kuva 1 Viljelijöiden lukumäärän ja viljellyn pelloalan kehitys ikäryhmittäin vuosina 2000–2024. Paneelit a ja b esittävät viljelijöiden lukumäärän absoluuttisina arvoina ja indeksinä (2000 = 100), paneelit c ja d viljellyn pelloalan yritystä kohti (ha/yritys) absoluuttisina arvoina ja indeksinä (2000 = 100). Lähde: SVT 2026

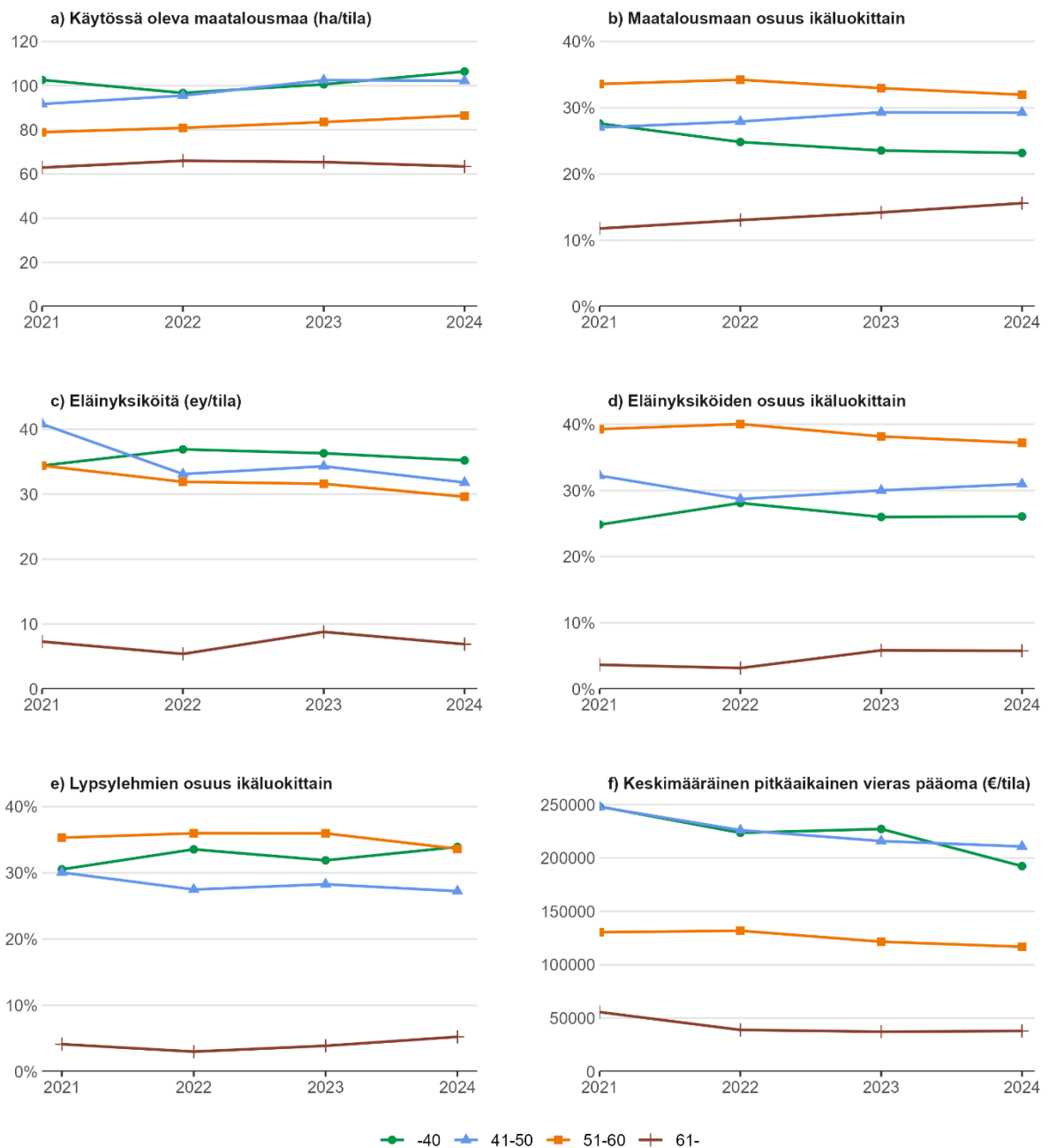
Viljelijöiden keski-ikä on noussut neljä vuotta viimeisten kymmenen vuoden aikana (Kinnunen ym. 2026). Kaikissa tuotantosuunnissa 50–64-vuotiaat ovat tällä hetkellä suurin ikäluokka, ja alle 50-vuotiaiden osuus on puolestaan laskenut tasaisesti (liite 1). Samalla yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut huomattavasti; kaikista viljelijöistä noin joka viides on jo yli 65-vuotias (liite 1). Siirtyminen eläintuotannosta kasvituotantoon on kasvatanut yli 65-vuotiaiden osuutta huomattavasti (Niskanen ym. 2025). Alle 40-vuotiaiden viljelijöiden osuus kaikista maatalousyrittäjistä oli vuonna 2025 noin 13 prosenttia (Niemi ym. 2026). Osuus on pudonnut muutamia prosentteja viimeisten 10 vuoden aikana.

Viljelijöiden keski-ikä ja nuorten viljelijäikäluokkien omistuksessa olevien tilojen määrän laskusta huolimatta on nuorten tuottajien osuus tuotantoresursseista pysynyt varsin vakana. Alle 40-vuotiaiden omistuksessa olevat maatilat ovat viime vuosina olleet keskimääräistä suurempia, ja niillä mautiloilla on investoitu keskimääräistä enemmän (Kuva 2 a, c, f). Tuotantoresursseista (eläimet ja maatalousmaa) suurin osuus on 51–60-vuotiaiden yrittäjien hallinnassa sekä eläinyksiköissä että käytössä olevan maatalousmaan osalta (Kuva 2 b, d).

Tilakohtaiset eläinyksikkömäärät ovat laskeneet lähes kaikissa ikäryhmissä vuosien 2021–2024 välillä kotieläintuotannon supistumisen ja tilarakenteen muutoksen takia (Kuva 2c). Toisaalta esimerkiksi lypsylehmien osalta vuonna 2024 alle 40-vuotiaat kasvoivat suurimmaksi ikäluokaksi tuotantoresurssien omistajana (Kuva 2e). Tulevaisuudessa todennäköisesti yhä suurempi osuus tuotantoresursseista siirtyykin nuoremmille ikäluokille vanhempien ikäluokkien lopettaessa. Suomen maatalouden rakennekehityksessä korostuvat siten samanaikaisesti viljelijäväestön ikääntyminen, tilakokojen kasvu ja tuotantoresurssien keskittyminen yhä harvemmille tiloille. Vaikka nuorten viljelijöiden määrä on vähentynyt, heidän hallinnassaan olevat tilat ovat keskimäärin aiempaa suurempia ja pääomavaltaisempia.

Maatalouden uusiutumisen kannalta keskeinen kysymys ei ole ainoastaan uusien yrittäjien määrä, vaan myös se, kuinka tehokkaasti tuotantoresurssit siirtyvät aktiiviseen käyttöön uusille toimijoille. Tätä tarkastellaan seuraavissa luvuissa omistajanvaihdoksen kolmen vaiheen (entry, exit ja transfer) näkökulmasta.

Rakennemuutoksen lisäksi myös maatalouden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat maatalouden omistajavaihdoksiin. Tällaisia ovat erityisesti maatalouden tarjontaketjujen rakennemuutokset. Suomessa etenkin kotieläintuotantoa ohjataan sopimusohjauksella siten, että tuotanto vastaa kysynnän ja markkinarakenteiden muutoksiin. Ohjauksella on vaikutusta maataloustuotannon sijoittumiseen, investointeihin sekä tuottajien lukumäärään. Maatalouspolitiikan merkitys sukupolvenvaihdoksia laajasti ohjaavana tekijänä pienenee. Poliitiikan rooli kohdistuu jatkossa enemmän tuotantoresurssien siirtymisen edistämiseen sekä tulojen turvaamiseen aloitusvaiheessa.

Kuva 2 Maatalousmaan, eläintuotannon ja taloudellisten tunnuslukujen kehitys viljelijän ikäluokittain vuosina 2021–2024. a) käytössä olevan maatalousmaan määrä tilaa kohti (ha/tila), b) maatalousmaan osuus ikäluokittain, c) eläinyksiköiden määrä tilaa kohti (ey/tila), d) eläinyksiköiden osuus ikäluokittain, e) lypsylehmien osuus ikäluokittain ja f) keskimääräinen pitkäaikaisen vieraan pääoman tilaa kohti (€/tila). Lähde: Luke Taloustohtori 2026.

3 Omistajanvaihdoksen haasteet

3.1 Maatalousalalle tulo

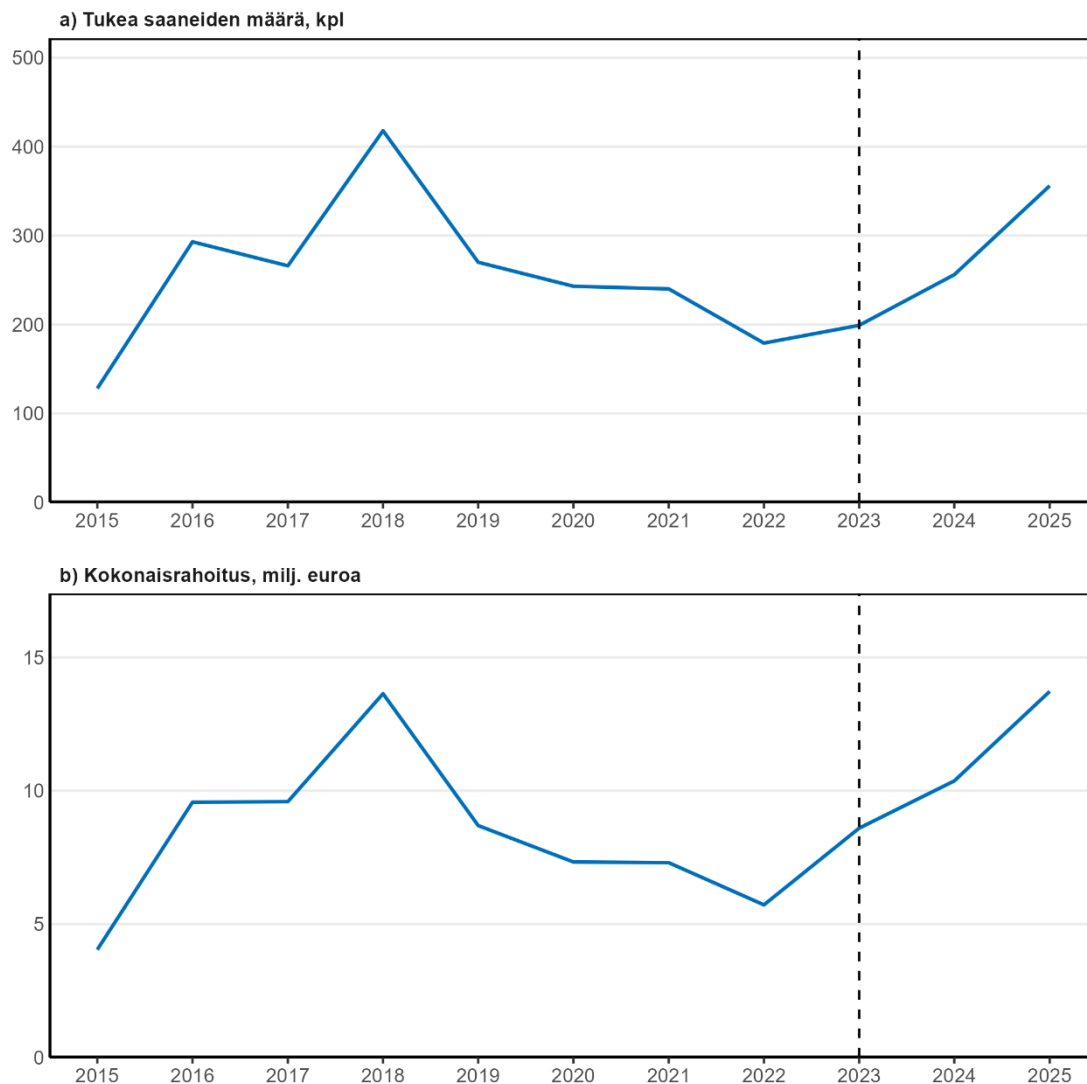
Maatalouden keskeisiä ongelmia ovat viljelijäkunnan nopea ikääntyminen ja vähäinen omistajanvaihdos: vuonna 2020 alle 35-vuotiaiden osuus oli vain 6,5 prosenttia, mikä heikentää alan uudistumiskykyä, kestävyys siirtymää ja pitkän aikavälin tuotantokykyä. Maatalousalalle tuloon liittyy useita rakenteellisia, taloudellisia, hallinnollisia ja alueellisia haasteita. Keskeinen este alalle tuloon on maatalousmaan heikko saatavuus, korkea hintataso sekä maanomistuksen keskittyminen (Campi ym. 2024). Maan siirtyminen uusille viljelijöille on usein hidasta. Yhtenä syynä tähän on se, että pelto toimii monille ikääntyville viljelijöille tärkeänä tulonlähteenä matalien eläkkeiden, tukien ja vuokratulojen rinnalla. Samanaikaisesti tilakoon kasvu lisää alalle tulon edellyttämää pääomatarvetta (Forsman-Hugg ym. 2023).

Sukupolvenvaihdosten tai muutoin maatilojen omistajanvaihdosten riittävyyden arviointi edellyttää kansallisesti selkeästi määriteltä tavoitetasoa, johon toteutuneita omistajanvaihdosmääriä voidaan verrata. Riittävä määrä riippuu siten siitä, pyritäänkö esimerkiksi säilyttämään nykyinen tuotantotaso vai saavuttamaan jokin muu maatalouspoliittinen tai tuotannollinen tavoite. Samalla tilakoon kasvaessa myös maatilojen määrän väheneminen pienentää uusien yrittäjien tarvetta.

Alan houkuttelevuutta heikentävät kannattavuuden ongelmat ja maataloustulojen voimakas vaihtelu. Vaikka teknologinen kehitys on parantanut tuottavuutta, taloudellinen kannattavuus on monilla tiloilla edelleen heikko, mikä vaikeuttaa investointeja, sukupolvenvaihdoksia ja uusien yrittäjien alalle tuloa. (European Commission 2025.) Viljelijöiden heikko neuvotteluasema ruokaketjussa suhteessa muihin toimijoihin rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan saada kohtuullinen osuus tuotannon arvosta (Forsman-Hugg ym. 2025). Lisäksi hallinnollinen taakka ja sääntelyn monimutkaisuus, jotka kasvattavat kustannuksia ja heikentävät maatalouden kilpailukykyä vähentävät alan houkuttelevuutta (Campi ym. 2024, Kujala & Niskanen 2025). Myös maaseutualueiden rajalliset työ- ja elinmahdollisuudet sekä jatkuva muuttoliike vähentävät potentiaalisten jatkajien määrää ja heikentävät maatalouden uusiutumisedellytyksiä pitkällä aikavälillä (Kinnunen ym. 2026).

Suomessa nuorten viljelijöiden alalle tuloa on pyritty helpottamaan muun muassa Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaisella nuoren viljelijän aloitustuella, jonka tavoitteena on parantaa nuorten viljelijöiden taloudellista asemaa ja saada alalle uusia yrittäjiä. Nuoria tuetaan myös korotetulla investointiavustuksella enintään seitsemän vuotta tilanpidon aloittamisesta. Nuorten viljelijöiden tukea hakeneiden määrä puolittui yli 400 henkilöstä alle 200 henkilöön vuosien 2018 ja 2022 välillä (Kuva 3). EU:n rahoituskauden 2023–2027 myötä määrät ovat kääntyneet kasvuun. Vuonna 2025 aloitustukea sai 346 maatalous- ja 7 porotalousyrittäjää. Yhteensä aloitustukea myönnettiin 13,9 miljoonaa euroa vuonna 2025. Tilakoon ja investointitarpeiden kasvun myötä kiinteiden rahallisten kannustinjärjestelmien (esim. nuoren viljelijän aloitustuki) liiketoiminnallinen

merkitys on pienentynyt. Vaikka nuorten määrät ovat kasvaneet, ollaan vielä kaukana Suomen CAP-strategiasuunnitelman 2023–2027 tavoitteeseen nähden.

Kuva 3 a) Nuorten viljelijöiden tukea hakeneet ja b) käytetty kokonaisrahoitus. Lähde: Ruokavirasto 2026

Arovuoren (2024) tarkastelun mukaan vuosina 2015–2022 toteutettujen sukupolvenvaihdosten määrä on lähellä sitä, mikä nykyisellä rakennemuutoksen vauhdilla tarvitaan säilyttämään vuoden 2022 maataloustuotannon taso vuonna 2040. Tarkastelun mukaan esimerkiksi lypsykarjataloudessa sukupolvenvaihdosten lukumäärä on ollut hieman vajaa 90 prosenttia laskennallisesta tarpeesta. Vastaavasti kasvintuotannossa sukupolvenvaihdoksia toteutetaan määrä, joka nykyisellä rakennemuutoksella johtaisi etenkin viljan tuotannon merkittävään kasvuun vuoden 2022 tasoon verrattuna.

3.2 Maataloudesta luopuminen

Maataloudesta luopuminen (exit) on usein pitkä ja moniulotteinen prosessi, joka liittyy yrittäjän eläköitymiseen, aktiivisen tuotannon lopettamiseen tai tilan siirtämiseen seuraavalle sukupolvelle. Luopumisvaiheeseen sisältyy merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia ja tunnepitoisia kysymyksiä, jotka voivat hidastaa omistajanvaihdoksia ja sitä kautta maatalouden rakennemuutosta (esim. Riley 2015; Hayden ja Leonard 2024). Keskeinen haaste on usein melko vähäinen eläketurva, mikä voi kannustaa jatkamaan tilanpitoa korkeaan ikään saakka. Lisäksi maataloihin liittyy usein vahva henkilökohtainen ja sukupolvien yli rakentunut tunneside, mikä tekee luopumisesta psykologisesti vaikeaa.

Luopumista voivat vaikeuttaa myös tilojen velkaisuus ja epävarmuus tuotannon taloudellisesta arvosta. Investointien takaisinmaksuajat ovat pitkiä, eikä tilan markkina-arvo aina vastaa omistajan odotuksia tai tuotantoon sitoutunutta pääomaa. Taloudelliseen arvon määrittämisen lisäksi merkittävä ongelma on myös yritystoiminnan jatkajan puute, sillä kaikille tiloille ei välttämättä löydy jatkajaa perheen sisäältä eikä myöskään ulkopuolelta. Tämä voi johtaa tuotannon asteittaiseen alasajoon, pellon vuokraamiseen tai tilan lopulliseen poistamiseen aktiivisesta maataloustuotannosta.

Maataloudesta luopumista on Suomessa tuettu vuodesta 1974 lähtien erilaisilla varhaiseläke- ja luopumistukijärjestelmillä. Eläkejärjestelmillä on voitu ohjata maataloustoimialan rakennekehitystä tehokkaasti (Väre ja Pietola 2001). Toteutettujen luopumistukijärjestelmien tavoitteena on ollut edistää maatalouden rakennekehitystä alentamalla maatalousyrittäjien keski-ikää kannustamalla ikääntyneitä maatalousyrittäjiä siirtämään tilanpito nuoremmille maatalousyrittäjille. Lisäksi tavoitteena on ollut parantaa maatalojen elinkelpoisuutta tilakokoa kasvattamalla. Keinoina ovat olleet sukupolvenvaihdosten ja lisäalueuovutusten edistäminen. Samalla ikääntyville viljelijöille luotiin edellytyksiä luopua maatalouden harjoittamisesta ennen vanhuuseläkeikää. (Finlex 2006.) EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan viljelijöiden varhaiseläkejärjestelmä sisällytettiin vuoden 1992 MacSharry-uudistuksessa (Bika 2007). Järjestelmän tavoitteena oli edistää sukupolvenvaihdoksia, helpottaa nuorten viljelijöiden alalle pääsyä sekä nopeuttaa maatalouden rakennemuutosta tukemalla ikääntyneiden viljelijöiden luopumista tuotannosta.

Vuosina 1974–1992 Suomessa oli käytössä luopumiseläkejärjestelmä, jonka jälkeen vuosina 1993–1995 toteutettiin rinnakkain sukupolvenvaihdos- ja luopumiskorvausjärjestelmiä. Sukupolvenvaihdosjärjestelmä edellytti maatilan siirtymistä jatkajalle, kun taas luopumiskorvausjärjestelmässä viljelijän tuli luopua maatilan pidosta ja täyttää korvauksen muut ehdot. Suomen EU-jäsenyyden myötä varhaiseläkejärjestelmät sopeutettiin unionin lainsäädäntöön. Vuosina 1995–1999 luopumistukijärjestelmä toteutettiin EU-osarahoitteisena, minkä jälkeen vuosien 2000–2018 järjestelmät rahoitettiin kansallisesti. Niihin sovellettiin kuitenkin EU:n valtiontukisääntöjä, ja Euroopan komissio hyväksyi järjestelmät maatalousalan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti. Vaikka jäsenmailla oli vuosina 2007–2013 mahdollisuus toteuttaa EU:n osarahoittamaa varhaiseläkejärjestelmää maaseuturahaston tuella, Suomi ei hyödyntänyt tätä mahdollisuutta (Maa- ja metsätalousministeriö 2009).

Luopumistukijärjestelmien ikärajoissa huomioitiin yleiset eläkepoliittiset tavoitteet myöntämällä eläkkeelle siirtymisen ikärajoja pitkällä aikavälillä keskimäärin kahdella tai

kolmella vuodella, kun ikäraja sukupolvenvaihdoksissa nostettiin 55 vuodesta 56 vuoteen vuoden 2005 alussa ja lisäalueluovutuksissa vuoden 2003 alusta 55 vuodesta 57–60 vuoteen luopumistavan mukaan. Muutoksen tarkoituksena oli sopeuttaa luopumistukijärjestelmää niihin muutoksiin, joita tehtiin työeläkejärjestelmiin ja joiden tavoitteena oli myöhentää eläkkeelle siirtymistä.

Varhaiseläkejärjestelmien todettiin EU-tasolla kuitenkin vaikuttaneen vain vähän maatalouden sukupolvenvaihdosten lisääntymiseen (Zagata ja Sutherland 2015; Nordin ja Lovén 2020). Järjestelmää ei myöskään pidetty kustannustehokkaana, ja sitä ei enää sisällytetty EU-rahoituskauden 2014–2020 toimenpiteisiin, vaan painopiste siirrettiin nuorten viljelijöiden tukemiseen (European Commission 2021). Varhaiseläkejärjestelmän jatkoa kuitenkin vielä olisi toivottu, kun sitä peräänkuulutettiin Euroopan parlamentissa kirjallisella kysymyksellä (European Parliament 2015).

Vaikka varhaiseläkejärjestelmä oli käytössä, viljelijöiden keski-ikä nousi EU27-jäsenmaissa. Eurostatin tilastojen perusteella Suomi on kuitenkin pitkään kuulunut niihin EU-maihin, joissa nuorten viljelijöiden osuus on unionin keskiarvoa korkeampi. Tämä havainto tehtiin jo Zagatan ja Sutherlandin (2015) tutkimuksessa, ja kehitys jatkui samansuuntaisena myös vuonna 2025 (European Commission 2025).

4 Resurssien siirtyminen uudelle yrittäjälle

Omaisuserien siirtämisen eli transfer-vaiheessa maatilan omistus, hallinta ja tuotanto-resurssit siirtyvät asteittain luopujalta jatkajalle. Omaisuuden juridisen luovutuksen lisäksi kyse on myös liiketoiminnan, osaamisen, vastuiden ja päätösvallan siirtymisestä. Käytännössä tilan hallinnan ja omaisuuden siirto voidaan toteuttaa kaupalla, vuokraamalla tai yhtiöittämällä, ja usein lopullinen ratkaisu muodostuu näiden yhdistelmästä (ks. Ruokavirasto 2026). Valittuun siirtotapaan vaikuttavat muun muassa tilan taloudellinen tilanne, jatkajan rahoitusmahdollisuudet, verotukselliset näkökohdat sekä perheen taivoitteet.

Omistajanvaihdoksessa keskeisimpiä siirrettäviä omaisuseriä ovat pelto, metsä, tuotanto- ja asuinrakennukset, tuotantosidonnaiset oikeudet ja mahdolliset sopimustuotannon sitoumukset sekä erilaiset koneet ja tuotantovälineet. Näiden lisäksi siirtyy usein myös merkittävää aineetonta pääomaa, kuten hiljaista tietoa, asiakas- ja yhteistyöverkostoja, paikallistuntemusta sekä tilan toimintatapoihin liittyvää osaamista. Onnistunut siirtymä edellyttää sekä omaisuuden että siihen liittyvän tiedon ja päätöksentekokyvyn siirtymistä uudelle yrittäjälle. Omistajanvaihdoksen muoto heijastuu eri tavoin maatalouden rakenteelliseen kehitykseen, kuten tilakoon kasvuun, tuotannon keskittymiseen, pelton vuokrausmarkkinoiden toimintaan sekä alueelliseen kehitykseen (esim. Pitson ym. 2020).

Suomessa maatalousmaan markkinoita koskevaa sääntelyä on vain vähän, peltomarkkinat ovat hyvin vapaat. Keskeinen haaste on peltomarkkinoiden jäykkyys ja peltojen pysyminen pitkään ikääntyvien viljelijöiden ja maaomistajien hallinnassa, mikä rajoittaa tilojen laajentumista (Vranken ym. 2021). Maan saatavuus on tunnistettu maatalanvaihdoksia rajoittavaksi tekijäksi myös EU:n ulkopuolella. Esimerkiksi Yhdysvalloissa yksi merkittävimmistä maatilojen omistajanvaihdoksia ja uusien viljelijöiden alalle tuloa rajoittavista tekijöistä on juuri maatalousmaan saatavuus. Vuoden 2017 maatalouslaskennan mukaan yli kolmannes tuottajista oli yli 65-vuotiaita, mikä viittaa huomattavan maatalous-omaisuuden siirtymiseen lähivuosina uusille omistajille tai haltijoille. Samalla maatalousmaa on keskittynyt yhä harvemmille ja suuremmille maanomistajille, mikä vaikeuttaa uusien toimijoiden pääsyä kiinni riittävään maa-alaan. Callahanin ja Hellersteinin (2022) mukaan aloittavien viljelijöiden osuus oli suurempi alueilla, joilla vuokratun maatalousmaan osuus oli korkea, mikä korostaa vuokramarkkinoiden merkitystä omaisuserien asteittaisessa siirtymisessä uusille viljelijöille, alalle tulo tapahtuu usein vuokrauksen kautta. Samaan aikaan suurten tilojen kasvava kysyntä maasta ja kiristynyt kilpailu voivat vaikeuttaa sekä maan saatavuutta että maatilojen siirtymistä uusille yrittäjille.

Toisen merkittävän haasteen maatilojen omistajavaihdoksissa muodostavat luottomarkkinat, sillä tilan siirtyminen uudelle yrittäjälle edellyttää usein huomattavan maa-, rakennus- ja koneomaisuuden rahoittamista. Nuorten viljelijöiden rahoituksen saanti on Euroopan komission ja Euroopan investointipankin tekemän kyselyn mukaan vaikeutunut useimmissa EU-jäsenmaassa vuodesta 2017 vuoteen 2022 (European Commission ja European Investment Bank 2023). Myös sen jälkeen rahoituksen saanti koettiin Suomessa tiukentuneen erityisesti pankkien lisääntyneen vakavaraisuussääntelyn vuoksi

(Kujala ym. 2025b). Nuorilla ja aloittavilla viljelijöillä on tyypillisesti vähemmän omaa pää-omaa ja vakuuksia kuin vakiintuneilla toimijoilla, mikä vaikeuttaa tarvittavan rahoituksen saamista omaisuuserien hankintaan (Kauffman 2013; European Commission ja European Investment Bank 2023). Pankit pitävät heitä usein riskialttiimpina asiakkaina ja edellyttävät korkeampia vakuuksia, mikä nostaa omistajanvaihdon toteuttamisen kynnyksiä. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa maatalousmaan arvonnousu on kasvattanut tilan markkina-arvoa nopeammin kuin sen tuottokykyä. Tällöin tilan omaisuuserien siirtäminen seuraavalle sukupolvelle tai uudelle yrittäjälle voi edellyttää huomattavaa vieraan pääoman tarvetta. Omistajanvaihdosten tukemisessa ei tulisi kuitenkaan nojautua yksinomaan omistukseen perustuvaan malliin, vaan myös vuokrauksen, leasing-järjestelyjen ja asteittaisen omistuksen siirtymisen kaltaisia ratkaisuja tulisi hyödyntää alalle tulon ja maatilojen jatkuvuuden edistämiseksi (Kauffman 2013).

Verotus ja oikeudelliset kysymykset ovat keskeinen osa maatalouden omistajanvaihdosten suunnittelua, sillä ne vaikuttavat merkittävästi sekä luopujan että jatkajan taloudelliseen asemaan ja omistajanvaihdon toteutustapaan. Verotus vaikuttaa myös siihen, millaiset omistajanvaihdosratkaisut ovat taloudellisesti tarkoituksenmukaisia. Verotuksen rakenteet voivat ohjata valintoja esimerkiksi sukupolvenvaihdon, ulkopuoliselle ostajalle tapahtuvan luovutuksen, vuokrauksen tai yhtiöittämisen välillä.

Maatilan siirtyessä sukupolvenvaihdoksena tai kaupalla perheen ulkopuoliselle ostajalle huomioon on otettava erityisesti luovutusvoittovero sekä perintö- ja lahjaverotus. Suomessa maatilojen sukupolvenvaihdoksia tuetaan perintö- ja lahjaverotuksen sukupolvenvaihdoshuojennuksella. Perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaan maatilan jatkajalle voidaan myöntää merkittävä huojenus perintö- tai lahjaverosta, mikäli maatilan maataloustoimintaa jatketaan omistajanvaihdon jälkeen. Huojennuksen tavoitteena on helpottaa maatilojen siirtymistä seuraavalle sukupolvelle ja vähentää omistajanvaihdoksiin liittyvää verorasitusta. Verotuksen merkitys korostuu erityisesti tilanteissa, joissa maatilan varallisuus koostuu arvokkaista maa-alueista, rakennuksista ja metsistä, joiden markkina-arvo on noussut huomattavasti. Yhtiömuotoisten maatilojen yleistyessä myös eri yritysmuotojen verokohtelun merkitys korostuu, koska yritys rakenne vaikuttaa sekä omaisuuden siirtämisen kustannuksiin että tilan tuleviin investointi- ja kasvumahdollisuuksiin. (Ruokavirasto 2025; Verohallinto ei pvm.)

Omaisuuden siirto kaupalla on yleisin omistajanvaihdon toteutustapa maataloudessa. Omistajanvaihdos voi toteutua sukupolvenvaihdoksena myymällä tila perilliselle tai tilan myyntinä perheen ulkopuoliselle ostajalle. Tila voidaan luovuttaa käypään arvoon perustuvalla kaupalla, alihintaisena kauppana, lahjanluonteisena kauppana tai lahjana (Verohallinto ei pvm.). Perheen sisäisissä sukupolvenvaihdoksissa omaisuuden siirto tapahtuu usein käypää markkina-arvoa alemmalla hinnalla, jolloin tavoitteena on turvata maatilan taloudellinen jatkuvuus. Sen sijaan perheen ulkopuolisille ostajille tehtävät kaupat perustuvat usein markkina-arvoon (Baker 2015). Kaupan kohteena voivat olla koko maatila tai yksittäiset omaisuuserät, kuten pellot, metsät, rakennukset ja maatalousirto-aimisto. Kauppaan liittyvät veroseuraamukset sekä mahdolliset sukupolvenvaihdoshuojennukset vaikuttavat merkittävästi järjestelyn toteutukseen.

Omaisuu­den siirto voidaan toteuttaa myös vuokraamalla, mikä mahdollistaa hallinnan ja tuotannon asteittaisen siirtämisen jatkajalle ilman välitöntä omistuksen siirtymistä. Erityisesti peltojen ja rakennusten vuokraaminen on yleinen ratkaisu tilanteissa, joissa jatkaja haluaa aloittaa viljelyn tai yritystoiminnan ennen varsinaista omistajanvaihdosta. Vuokraus voi toimia myös siirtymävaiheen järjestelynä, jonka aikana testataan yhteistyötä ja vahvistetaan jatkajan osaamista sekä taloudellisia valmiuksia. Yhteisen maataloustukipolitiikan tukijärjestelmissä koko tilan hallinnan siirto voidaan toteuttaa myös vuokraamalla maatalan viljelymaat ja tuotantoresurssit yhdelle uudelle haltijalle.

Omaisuu­den siirto yhtiöittä­mällä on yleistynyt erityisesti suuremmilla ja kasvuhakuisilla maatiloilla. Yhtiöittäminen tai muut vaihtoehtoiset yhteistyöhön perustuvat yritysra­ken­teet mahdollistavat omistuksen, johtamisen ja vastuiden siirtämistä asteittain jatkajalle. Samalla ne tukevat hiljaisen tiedon siirtymistä, jakavat riskejä ja työmäärää sekä turvaavat yritystoiminnan jatkuvuuden ja investointien jatkumisen omistajanvaihdoksen aikana (Shin ym. 2023). Yhtiöittämisessä maatalan toiminta siirretään esimerkiksi osakeyhtiöön, jolloin omistajuutta voidaan siirtää vähitellen osakkeiden kautta. Tämä voi helpottaa sukupolvenvaihdoksen rahoitusta, omistuksen hajauttamista sekä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamista. Yhtiöittä­miseen liittyy kuitenkin merkittäviä juridisia, verotuksellisia ja hallinnollisia kysymyksiä, minkä vuoksi järjestely edellyttää huolellista suunnittelua.

Käytännössä maatalojen omistajanvaihdokset toteutuvat usein näiden ratkaisujen yhdistelminä. Omistuksen, hallinnan ja päätösvallan siirtyminen tapahtuu harvoin yhdellä kertaa, vaan prosessi etenee vaiheittain useiden vuosien aikana. Tämän vuoksi transfer­vaiheen onnistuminen riippuu paitsi juridisista ja taloudellisista järjestelyistä myös siitä, kuinka hyvin ne tukevat uusien yrittäjien alalle tuloa ja luopujien mahdollisuuksia poistua maataloudesta hallitusti.

5 Poliittikkatoimet maatalouden omistajanvaihdoksissa

Maatalouden uusiutumisen edistäminen on noussut yhä keskeisemmäksi tavoitteeksi Euroopan unionin yhteisessä maatalouspolitiikassa. Komission ehdotus vuosien 2028–2034 maatalouspolitiikaksi sisältää useita nuorille viljelijöille ja uusille alalle tulijoille suunnattuja toimenpiteitä. Yhteinen maatalouspolitiikka on kuitenkin vain yksi osa omistajanvaihdoksiin vaikuttavaa politiikkakokonaisuutta. Uusien yrittäjien maatalousalalle saamiseen ja maatalouden uusiutumiseen vaikuttavat muun muassa verotuskäytännöt, rahoituksen saatavuus, alue- ja ympäristöpolitiikka sekä laajemmin maaseudun elinvoimaa vahvistavat toimet.

Edellisissä luvuissa tarkasteltiin omistajanvaihdosten keskeisiä haasteita alalle tulon, maataloudesta luopumisen ja omaisuuden siirtymisen näkökulmista. Tässä luvussa arvioidaan, millä poliittikkatoimilla näihin haasteisiin voidaan vastata (koottuna taulukkoon 1). Koska omistajanvaihdoksen eri vaiheet ovat osittain päällekkäisiä, myös poliittikkatoimien vaikutukset ulottuvat usein samanaikaisesti useampaan vaiheeseen.

5.1 Millä toimilla uusia yrittäjiä maatalousalalle

Nuorten viljelijöiden tukeminen on ollut CAP:n keskeinen tavoite 1990-luvulta lähtien, mutta vasta CAP 2023–2027-rahoituskauden aikana se nostettiin yhdeksi CAP:n yhdeksästä erityistavoitteesta. Komission esitys yhteisestä maatalouspolitiikasta EU:n rahoituskaudelle 2028–2034 sisältää nuorten viljelijöiden tukemisen osalta tuttuja toimenpiteitä kuluvalta ja edellisiltä rahoituskausilta. Uutta on se, että jokaisen jäsenmaan tulee laatia kumppanuussuunnitelmaan sisältyvä sukupolvenvaihdosstrategia, ja toimeenpanna viljelijöiden käynnistyspaketti, joka sisältää useita maatalousalalle tuloon liittyviä poliittikkatoimia.

Yhteinen maatalouspolitiikka pyrkii myös vahvistamaan nuorten viljelijöiden asemaa kohdentamalla tukia aktiiviviljelijöille ja uusille yrittäjille. Taloudellisen tuen lisäksi CAP:n puitteissa voidaan edistää nuorten viljelijöiden osaamista, innovaatioiden käyttöönottoa ja verkostoitumista rahoittamalla yrittäjien, kehittäjien ja neuvojien yhteistyöhön perustuvia kehittämishankkeita. Lisäksi maaseudun kehittämistoimenpiteillä voidaan tukea mentorointi- ja yrityshautomomalleja, jotka helpottavat uusien viljelijöiden liiketoimintaosaamisen kehittymistä ja maatilayrittäjyyden käynnistämistä.

Nuorten viljelijöiden aloitustuen merkittävä vahvistaminen on yksi ehdotuksen kannustin. Nuorten viljelijöiden aloitustuen on havaittu helpottavan maatalojen sukupolvenvaihdoksia ja tukevan maatalousyrittäjyyden käynnistämistä. Vaikutukset ovat kuitenkin jääneet monissa jäsenmaissa odotettua vähäisemmiksi, vaikka tukitasoja on nostettu ja rahoitusta lisätty. Tutkimusten mukaan pelkät taloudelliset kannustimet eivät riitä ratkaisemaan nuorten viljelijöiden kohtaamia rakenteellisia esteitä, jotka liittyvät erityisesti maatalousmaan, pääoman, tiedon ja osaamisen saatavuuteen sekä maatalouden kan-

nattavuuteen (Coopmans ym. 2020, 2021; European Commission 2021). Sukupolvenvaihdos nähdään usein liian kapeasti sukupolvien välisenä siirtymänä, vaikka haasteena ovat laajemmat rakenteelliset tekijät (Consentino ym. 2026).

Komission esityksessä CAP-rahoituskaudelle 2028–2034 oleva asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki sekä pienviljelijätuki kohdennettuna nuorille viljelijöille voivat pitkällä aikavälillä laskea sekä pellon vuokrahintaa että pellon ostohintaa, jolloin alalle tulo helpottuu. Investointituki korotetulla tukitasolla tekee investoinneista suhteellisesti edullisempia nuorelle, jolloin investointien toteuttaminen sitoo vähemmän omaa pääomaa. Keskeisessä roolissa ehdotuksessa ovat myös nuorille viljelijöille räätälöidyt neuvonta- ja koulutuspalvelut, joissa painottuvat liikkeenjohto-osaaminen, rahoituksen hallinta sekä tietämyksen ja innovaatioiden hyödyntäminen. Tavoitteena on varmistaa, että tukijakson päättyessä viljelijällä on riittävä markkinaosaaminen ja selkeä liiketoimintastrategia.

CAP voi tukea sukupolvenvaihdoksia ja uusien viljelijöiden alalle tuloa, mutta se ei yksin pysty ratkaisemaan kaikkia omistajanvaihdoksiin liittyviä alalle tulon haasteita. Tärkeitä täydentäviä politiikkakeinoja ovat esimerkiksi valtion takaamat aloituslainat, pellon hankintaa helpottavat maapankki- ja leasingmallit sekä veropolitiikka. Verotus vaikuttaa maatilojen omistajanvaihdoksiin, investointeihin, tuottavuuteen ja kestävyYTEEN muun muassa perintö- ja lahjaverotuksen sekä erilaisten tuotantopanoksiin kohdistuvien verojen kautta (OECD 2020). Joissakin maissa on käytössä myös ensimmäisen maatalan hankintaa tukevia verokannustimia. Verokannustimien vaikutus sukupolvenvaihdoksiin ei kuitenkaan ole yksiselitteinen. Esimerkiksi Irlannissa verhuojennusten on havaittu edistävän maan vuokraamista ja maan liikkuvuutta, mutta niiden vaikutukset omistajanvaihdoksiin ovat jääneet rajallisiksi (Geoghegan ym. 2017). Sukupolvenvaihdospäätöksiin vaikuttavat verotuksen lisäksi myös viljelijän ikä, tilan kannattavuus, eläkejärjestelmät sekä muut tilakohtaiset tekijät (OECD 2020).

Maatalousalalle tulon kannustamisen esimerkkejä Isosta-Britanniasta

Maatalouden aloituskynnyksen madaltamiseksi on kehitetty Isossa-Britanniassa erilaisia yhteisyritysmalleja (joint ventures), jotka tarjoavat vaihtoehtoja perinteiselle maatalousmaan omistamiselle tai vuokraamiselle. Sopimusviljely (contract farming) on Skotlannissa vakiintunut malli, jossa tulokas hoitaa viljelytyöt palkkiotta ja voitto-osuutta vastaan, mutta se vaatii usein merkittävää pääomaa koneistukseen. Osakasviljely (share farming) puolestaan perustuu resurssien, riskien ja tuottojen jakamiseen kahden itsenäisen yrityksen välillä ilman perinteistä vuokrasuhdetta. Vaikka malli nähdään positiivisena keinona siirtää osaamista, se vaatii vahvaa keskinäistä luottamusta ja juridisesti selkeitä sopimusperusteita. (McKee ym. 2018.)

Yksi keskeinen keino edistää maatalousmaan saatavuutta on maanvälityspalvelu (Land Matching Service), joka yhdistää maata etsiviä uusia yrittäjiä ja maata tarjoavia tai kumppania etsiviä maanomistajia. Irlannin, Englannin ja Walesin kokemukset viittaavat siihen, että tällainen palvelu voi tukea sekä uusien tulijoiden alalle pääsyä että sukupolvenvaihdon suunnittelua. Palvelu auttaa rakentamaan tarvittavaa luottamusta osapuolten välille, mikä on keskeinen edellytys yhteistyösopimusten syntymiselle. Skotlannin maansaantia koskevassa selvityksessä nostetaan esiin myös farm incubator -malli, jossa alalle tulija voi testata liiketoimintaideaansa rajatummalla riskillä esimerkiksi maan, koulutuksen ja mentoroinnin avulla. (McKee ym. 2018.)

Skotlannin hallituksen nuorten viljelijöiden ja uusien tulokkaiden aloitustuet (*Young Farmers Start-Up Grant*, YFSUG, ja *New Entrants Start-Up Grant*, NESUG) olivat suosittuja, ja järjestelmät suljettiin etuajassa varojen loppumisen vuoksi. Arvioinnin mukaan tuet tukivat yhteensä 254 alalle tulijaa, mutta niiden mittakaava oli liian pieni muuttamaan alan yleistä ikärakennetta. Tuet vastasivat alle prosenttia Skotlannin maatalouspitoyksiköistä ja noin yhtä prosenttia maatilayrityksistä. Tuensaajille tehdyn kyselyn perusteella monien uusien tilojen kannattavuus oli edelleen heikko: kyselyyn vastanneista 51 prosenttia ilmoitti maatilan vuosituloksi alle 10 000 puntaa, ja 75 prosenttia ei tehnyt voittoa ilman tukia. Tuloksia on kuitenkin tulkittava varoen, koska kyselyyn vastasi 67 tuensaajaa eli 26 prosenttia kaikista tuensaajista. (RESAS 2022.)

5.2 Maataloudesta luopuminen

Maataloudesta luopuminen on sukupolvenvaihdon ja alan uusiutumisen kannalta keskeinen vaihe, johon on tähän asti kohdistettu varsin vähän politiikkatoimenpiteitä kahden viimeisen CAP-kauden aikana. Komission CAP-ehdotuksessa vuosille 2028–2034 tunnustetaan tarve selvittää uudenlaisen luopumistukimallin mahdollisuuksia sekä kehittää ikääntyville viljelijöille vaihteellinen eläköitysmalli, joka mahdollistaisi hallitun siirtymisen pois aktiivisesta tilanpidosta. Merkittävä puute ehdotuksessa on se, että varsinaiset taloudelliset kannusteet luopumiseen puuttuvat lähes kokonaan.

Uudessa CAP-ehdotuksessa on esitetty myös vanhuuseläkettä saavien henkilöiden rajaamista pois osasta tuista. Yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukien maksu van-

huuseläkkeellä oleville kannustaa pitämään tila hallinnassa tukien vuoksi aktiivisen tilanpidon sijaan, mikä rajoittaa nuorten pääsyä alalle (Laturi 2025). Tukien rajaaminen voisi kannustaa käynnistämään omistajanvaihdoksia aiemmin, sillä nykyinen mahdollisuus saada samanaikaisesti maataloustukia ja vanhuuseläkettä heikentää luopumiskannustimia ja hidastaa sukupolven- ja omistajanvaihdoksia.

5.3 Omaisuuden siirto

CAP 2028–2034-ehdotuksessa omaisuuden siirtoa tuetaan epäsuorasti useiden mekanismien kautta. Ehdotukseen sisältyvä viljelijöiden käynnistyspaketti sisältää avustuksen tilanpidon käynnistämiseen, mikä helpottaa jatkajan taloudellista asemaa alkuvaiheessa. Edullisemman rahoituksen mallit esimerkiksi korkotukilainojen osalta tullee säilymään osana maatalouden tukikokonaisuutta, mikä tukee omaisuuden siirtoja. Ehdotukseen sisältyy myös omistajavaihdosten neuvontaohjelma, jonka tavoitteena on tukea sekä luopuvaa viljelijää, että jatkajaa prosessin läpiviennissä. Hallittua, vaiheittaista omistussiirtoa tukevat mallit, kuten yhteisomistus- tai yhteistyöjärjestelyt siirtymävaiheessa, sisältyvät niin ikään ehdotukseen. CAP:n viljelijöiden yhteistyötä edistävät toimenpiteet tukevat näitä tavoitteita välillisesti vahvistamalla tilojen verkottumista ja kumppanuuksia.

CAP:n ulkopuolisilla toimenpiteillä on kuitenkin tärkeä täydentävä rooli omaisuuserien siirtämisessä uudelle yrittäjälle. Yritys- ja yhteistyömallit, kuten osuuskunnat tai osakeyhtiöpohjaiset tilarakenteet, voivat jakaa omistusta ja vastuuta joustavammin kuin perinteiset perhetilamallit. Sukupolvenvaihdosten verohuojennusten laajentaminen vähentää siirron välittömiä kustannuksia ja alentaa jatkajan pääomatarvetta. Leasing-ratkaisut pelon ja tuotanto-omaisuuden siirrossa mahdollistavat asteittaisen siirtymän, jolloin jatkajan ei tarvitse rahoittaa koko omaisuusmassaa kerralla. Mentorointijärjestelmät puolestaan tukevat hiljaisen tiedon ja käytännön osaamisen siirtymistä, mikä on erityisen tärkeää maatilayrityksissä, joissa suuri osa arvokkaasta tietopääomasta on kokemusperäistä. Perhetiloilla prosessiin liittyy usein myös perheen sisäisiä jännitteitä, joihin sopimus- ja sovittelupalvelut voivat tarjota rakenteellisen ratkaisun ennen kuin ristiriidat muodostuvat esteeksi vaihdoksen toteutumiselle.

Omaisuuden siirron rahoitus on yksi keskeisimmistä pullonkauloista sekä perheen sisällä tapahtuvissa sukupolvenvaihdoksissa että omaisuuden siirron tapahtuessa perheen ulkopuolelta tulevalle uudelle yrittäjälle. Maatilojen korkea pääomaintensiivisyys asettaa jatkajalle huomattavat rahoitusvaatimukset suhteessa käytettävissä oleviin vakuuksiin ja maksukykyyn. Suomessa omaisuuden siirron rahoitusjärjestelmä rakentuu usean instrumentin varaan. Maatilatalouden kehittämisrahasto Makera on perinteisesti ollut keskeinen väline tarjoten korkotukilainoja ja valtiontakauksia tilanpidon aloittamiseen ja investointeihin. Finnveran lainsäädännön uudistus vuonna 2025 laajensi rahoitusmahdollisuuksia merkittävästi, ja Finnvera pystyykin toimimaan uudistuksen myötä lainojen taakajana suurissa, vähintään 700 000 euron investoinneissa sekä esimerkiksi omistajanvaihdoksissa (Finlex 2025; Finnvera ei pvm.). Kokonaisuutena rahoitusjärjestelmän kehittyminen vastaa paremmin maatilojen kasvaviin pääomatarpeisiin, mutta pienten ja keskisuurten tilojen rahoitusasema jää edelleen riippuvaiseksi perinteisimmistä instrumenteista ja pankkirahoituksesta.

Taulukko 1. Maatalouden omistajanvaihdon haasteet, toimenpide-ehdotukset ja täydentävät toimenpiteet vaiheittain.

Vaihe	Keskeiset haasteet	CAP 2028–2034-ehdotukset	CAP:n ulkopuoliset täydentävät toimenpiteet
Alalle tulo (Entry)	• Maatalousmaan heikko saatavuus • Korkea pääomatarve ja rahoitushaasteet • Heikko kannattavuus • Osaamisen, tiedon ja verkostojen puutteet • Rakenteelliset esteet, joita tuet eivät yksin ratkaise • Alalle tulon korkea riski	• Sukupolvenvaihdosstrategia • Viljelijöiden käynnistyspaketti • Aktiiviviljelijöille kohdennetut tuet • Asteittain aleneva pinta-alatuki • Nuorille kohdennettu pienviljelijätuki • Korotettu investointituki • Neuvonta- ja koulutuspalvelut • Innovaatio-, yhteistyö- ja verkostoitumishankkeet • Mentorointi- ja yrityshautomomallit	• Valtion takaamat aloituslainat • Maapankki- ja leasingmallit • Verokannustimet ensimmäisen maatilankin hankintaan • Maanvälityspalvelut (Land Matching Service) • Yhteisyritysmallit (contract farming, share farming) • Farm incubator -mallit • Maaseudun elinvoimaa vahvistavat toimet
Luopuminen (Exit)	• Taloudellisten luopumiskannustimien puute • Tukijärjestelmä voi kannustaa jatkamaan tilan hallintaa • Omistajanvaihdosten viivästyminen • Luopumisen suunnittelun vähäisyys	• Luopumistukimallin mahdollisuuksien selvittäminen • Vaihteellinen eläköitysmalli • Vanhuuseläkkeellä olevien rajaaminen osasta maataloustukia	• Eläkejärjestelmien kehittäminen • Luopumisen suunnittelu- ja neuvontapalvelut • Veroratkaisut, jotka kannustavat omistajanvaihdoksiin
Omaisuu- den siirto (Transfer)	• Korkea pääomaintensiivisyys ja suuret rahoitustarpeet • Investointien rahoituksen järjestäminen • Vakuuksien riittämättömyys • Omaisuuden arvostukseen liittyvät haasteet • Hiljaisen tiedon siirtyminen jatkajalle • Perheen sisäiset ristiriidat	• Käynnistyspaketin avustukset • Korkotukilainat ja muu edullinen rahoitus • Omistajanvaihdosten neuvontaohjelma • Yhteisomistus- ja yhteistyöjärjestelyt siirtymävaiheessa • Yhteistyötä ja kumppanuuksia tukevat CAP-toimet	• Sukupolvenvaihdosten verohuojennukset • Leasing-ratkaisut pellon ja tuotanto-omaisuuden siirtoon • Osuuskunta- ja osakeyhtiömallit • Mentorointijärjestelmät • Sopimus- ja sovittelupalvelut • Makera-rahoitus • Finnveran takaukset • Pankkirahoitus

6 Pohdintaa ja johtopäätökset

Maatalouden omistajanvaihdospolitiikka ei ole vain nuorten viljelijöiden tukemista, vaan koko maatalousjärjestelmän uusiutumiskyvyn turvaamista. Omistajanvaihdosten edellytysten parantamiseksi maatalouspolitiikan toimenpiteiden tulee muodostaa yhtenäinen ja kokonaisvaltainen kokonaisuus tulevaisuudessa, joka tukee kaikkia omistajanvaihdoksen vaiheita (entry, exit ja transfer). Mitä politiikkakeinoja kukin vaihe tarvitsee, riippuu siitä, millaisia tavoitteita maataloudelle ja maatalouspolitiikalle asetetaan.

Muodostettaessa tavoitteita on tärkeää pohtia eri toimijoiden rooleja: mitkä ovat kansalliset tarpeet ja kansallisen politiikan rooli, miten EU-politiikka vaikuttaa maataloussektoriin ja miten markkinamuutokset ohjaavat koko ruokasektoria. Tämän lisäksi on tärkeää tunnistaa maataloussektorin sisällä olevat erot esimerkiksi tuotantosuuntien välillä. Suomessa sika- ja siipikarjasektorit sekä kasvihuonetuotanto ovat hyvin markkinaorientoituneita, ja sektorin kehitystä ohjaa voimakkaasti elintarviketeollisuuden tarpeet ja kuluttajakysyntä. Tällöin maatalouspolitiikan välineillä on vain hyvin rajallinen vaikutus tuotannon ja tuotantorakenteen ohjaamisen näkökulmasta.

Politiikkatoimenpiteiden vaikuttavuuden kannalta ratkaisevaa on sääntelyn ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys. Selkeät tulevaisuudennäkymät, vakaat tulot ja toimiva elinympäristö ovat keskeisiä tekijöitä, kun uusia yrittäjiä houkutellaan alalle. Mikäli maatalouden rakennemuutos jatkuu nykyisellä tahdilla, vuonna 2050 tämän hetken tiloista 52 prosenttia jatkaisi tuotantoa (Lehtonen ym. 2024). Tämä tarkoittaa myös, että tulevaisuudessa uusien yrittäjien määrällinen tarve pienenee. Samalla yksittäisten omistajanvaihdosten merkitys kuitenkin kasvaa, koska yhä suurempi osuus tuotantoresursseista keskittyy harvemmille ja suuremmille maatiloille. Maatalouden uusiutumisen kannalta ratkaisevaa ei siten ole ainoastaan omistajanvaihdosten lukumäärä, vaan myös se, millaisille tiloille ja millaisille yrittäjille tuotantoresurssit siirtyvät.

Tilakoot jatkavat kasvua, liiketoiminnallinen osaaminen painottuu yhä vahvemmin uusilla yrittäjillä, ja työvoiman tarve kasvaa. Vaikka nuorten viljelijöiden hallinnoimien maatilojen määrä on vähentynyt, heidän hallussaan oleva osuus keskeisistä tuotantoresursseista on säilynyt vakaana. Alle 40-vuotiaiden viljelijöiden tilat ovat keskimääräistä suurempia ja investointiaktiivisempia, mikä näkyy erityisesti kotieläintuotannossa.

Onnistuneiden omistajanvaihdosten merkitys korostuu maatalouden tuotantokyvyn säilyttämisessä. Nuorten yrittäjien alalle tulon ja investointien edellytykset ovat vahvasti riippuvaisia rahoituksen saatavuudesta sekä toimintaympäristön riittävästä ennakoitavuudesta (European Commission ja European Investment Bank 2023). Tilakoon kasvaessa muun muassa nykymuotoisen nuoren viljelijän tuen merkitys vähenee. Omistaja- ja sukupolvenvaihdosten onnistuminen riippuu yhä enemmän verotuksen ennakoitavuudesta ja sen taloudellisista vaikutuksista.

Tulokset herättävät kysymyksen siitä, missä määrin maatalouspolitiikan tulisi kohdentua tiettyihin ikäryhmiin. Maatalouspolitiikan näkökulmasta tukien ehdoksi asetettavat ikärajat ovat usein hankalia ja tehottomia. Maatalouspolitiikan tavoitteena on tukea maatalou-

den harjoittamista. Tukea saadakse tuottajan täytyy täyttää erikseen määritetyt tuotantoon ja toimintaan liittyvät ehdot. Tuottajan ikä ei sellaisenaan vaikuta maataloustuotannon harjoittamisen edellytyksiin tai tukiehtojen täyttymiseen.

Toisaalta erilaiset ikärajat muodostavat kannustimen niiden kiertämiseen. Tuen yläikärajan ylittävä tuottaja voi esimerkiksi vuokrata omat tuotantoresurssinsa nimellisesti itseään nuoremmalle henkilölle ja jatkaa siitä huolimatta pääasiallisena tuottajana. Ikärajoja voidaan kiertää myös erilaisten yhtiöjärjestelyjen kautta. Tuen yleisen hyväksyttävyyden näkökulmasta on kuitenkin perusteltua arvioida, missä määrin maataloustukien kohdentaminen eläketuloa saavien viljelijöiden aktiiviseen tuotantoon vastaa tukijärjestelmän tavoitteita.

Maatalouden uusiutumisen näkökulmasta keskeinen kysymys ei ole kuitenkaan uusien yrittäjien ikä, vaan se, saadaanko alalle riittävästi osaavia ja investointikykyisiä toimijoita. Tilakoon kasvaessa ja liiketoiminnan monimutkaistuessa uusilla yrittäjillä voi olla aiempaa enemmän hyötyä myös muualta hankitusta työkokemuksesta, koulutuksesta ja pääomasta. Tällöin maatalouden uusiutumisen kannalta voi olla perusteltua tarkastella nuorten viljelijöiden lisäksi myös myöhemmällä iällä alalle tulevien yrittäjien roolia.

Maataloudesta luopumisen kannusteita tarkasteltaessa ei voida sivuuttaa nykyisen tukijärjestelmän vaikutuksia omistajanvaihdoksiin. Pinta-alaperusteisten tukien ja muiden pitkäaikaisten tukimekanismien on tutkimuksissa osoitettu kapitalisoituvan maanhintoihin ja vuokriin (Varacca ym. 2021). Tämä ylläpitää korkeaa hintatasoa ja vahvistaa olemassa olevien viljelijöiden asemaa alan ulkopuolelta tuleviin yrittäjiin nähden, mikä voi osaltaan kaventaa jatkajapoolia ja heikentää alan avoimuutta uusille yrittäjille.

Nuorten viljelijöiden ja muiden uusien toimijoiden houkuttelevuus maaseudulle edellyttää myös vahvaa maatalouspolitiikkaa laajempaa aluekehittämisen näkökulmaa. Maatilojen omistajanvaihdosten onnistumiseen vaikuttavat merkittävästi maaseutualueiden yleinen elinvoima, palvelujen saatavuus sekä alueiden houkuttelevuus asumisen, työn ja yrittäjyyden ympäristöinä. Keskeisiä tekijöitä ovat toimiva infrastruktuuri, koulutus-, terveys- ja hoivapalvelut, asumismahdollisuudet, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet sekä vapaa-ajan palvelut. Maaseudun elinvoimaa tulee tukea yhteisen maatalouspolitiikan lisäksi myös koheesiopolitiikan keinoin vahvistamalla alueiden saavutettavuutta, kilpailukykyä ja hyvinvointia. Näin luodaan edellytyksiä sekä maatalouden omistajanvaihdoksille että uusien asukkaiden ja yrittäjien sijoittumiselle maaseudulle.

Kokonaisuutena tarkasteltuna maatalouden uusiutuminen ei riipu yksinomaan uusien yrittäjien määrästä, vaan siitä, kuinka tehokkaasti tuotantoresurssit siirtyvät aktiiviseen käyttöön seuraaville yrittäjä sukupolville. Omistajanvaihdospolitiikan keskeinen haaste on löytää tasapaino alalle tulon tukemisen, maataloudesta luopumisen kannustimien ja tuotantoresurssien siirtymisen välillä siten, että samalla turvataan maataloustuotannon jatkuvuus, kilpailukyky ja maaseudun elinvoima.

Vaikka omistajanvaihdoksiin liittyvistä haasteista ja politiikkakeinoista on saatavilla runsaasti tutkimustietoa, useita kysymyksiä on edelleen avoinna. Jatkotutkimusta tarvitaan erityisesti politiikkainstrumenttien yhteisvaikutuksista omistajanvaihdoksen eri vaiheissa, tuotantosuuntakohtaisista eroista uusiutumisen dynamiikassa sekä vaihtoehtoisten tilarakenne- ja yritysmuotomallien soveltuvuudesta suomalaiseseen maatalouteen. Lisäksi

luopumisen kannustimien puuttuminen nykyisestä politiikasta on tunnistettu merkittäväksi aukoksi, jonka vaikutuksia alan uusiutumiskykyyn tulisi arvioida systemaattisesti.

7 Lähteet

- Arovuori, K. (2024), Maatalouden sukupolvenvaihdokset eri tuotantoskenaarioissa. Maa- ja metsätalousministeriö. Julkaisematon.
- Baker, J. R. (2015), Calculating the discount for intra family sale of assets. Esitetty tilaisuudessa 20th International Farm Management Congress, International Farm Management Association, Québec.
- Bika, Z. (2007), The Territorial Impact of the Farmers' Early Retirement Scheme. *Sociologia Ruralis*, 47: 246-272. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2007.00436.x>
- Callahan, S. ja Hellerstein, D. (2022), Access to Farmland by Beginning and Socially Disadvantaged Farmers: Issues and Opportunities, Administrative Publication Number 096.
- Campi, M., Asai, M., McFadden, J., Pindado, E. ja Rosburg, A. (2024), The evolving profile of new entrants in agriculture and the role of digital technologies, OECD Food, Agriculture and Fisheries Papers OECD Food, Agriculture and Fisheries Papers 209.
- Consentino, F., McAreavey, R. ja Peri, I. (2026), Generational renewal in agriculture: What's the problem represented to be? Deconstructing Policy Representations in Rural Development Programmes across Italian regions, *Agriculture and Human Values* 43(1): 25.
- Coopmans, I., Dessein, J., Accatino, F., Antonioli, F., Bertolozzi-Caredio, D., Gavrilescu, C., Gradziuk, P., Manevska-Tasevska, G., Meuwissen, M., Peneva, M., Petitt, A., Urquhart, J. ja Wauters, E. (2021), Understanding farm generational renewal and its influencing factors in Europe, *Journal of Rural Studies* 86: 398–409.
- Coopmans, I., Dessein, J., Accatino, F., Antonioli, F., Gavrilescu, C., Gradziuk, P., Manevska-Tasevska, G., Meuwissen, M., Peneva, M., Soriano, B., Urquhart, J. ja Wauters, E. (2020), Policy directions to support generational renewal in European farming systems, *EuroChoices* 19(2): 30–36.
- European Commission (2025), Young farmers in EU agriculture, October 2025. European Commission, DG Agriculture and Rural Development, Brussels.
- European Commission (2021), Evaluation SWD Generational Renewal, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/4a4c0ed8-fb76-456c-8795-4b7b49afa478_en?file-name=ext-eval-cap-gene-renewal-study-report_2021_en.pdf (viitattu 24.6.2026).
- European Commission ja European Investment Bank (2023), Survey on financial needs and access to finance of EU agricultural enterprises – Report October 2023, <https://www.fi-com-pass.eu/library/market-analysis/survey-financial-needs-and-access-finance-eu-agricultural-enterprises> (viitattu 23.6.2026).
- Finnvera, Maatalouden alkutuotannon rahoitus | Finnvera, <https://www.finnvera.fi/alku-ja-kasvu/maatalouden-alkutuotannon-rahoitus> (viitattu 1.7.2026).

Finlex (2025), Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi, Pub. L. No. HE 64/2025 (2025).

Finlex (2006), Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta ja luopumisjärjestelmiä koskevien lakien muuttamisesta, Pub. L. No. HE 34/2006 (2006).

Forsman-Hugg, S., Arovuori, K., Csaba, J., Karikallio, H., Kinnunen, P., Kujala, P., Niemi, J., Valtiala, J. ja Yli-Liipola, M. (2025), Kohti toimivampia ruokamarkkinoita. Ruokaketju-hankkeen suositukset. Policy brief 3/2025. Pellervon taloustutkimus.

Forsman-Hugg, S., Kujala, P. ja Lemmetti, E. (2023), Nuoria yrittäjiä maatalousalalle – imago paremmaksi ja omistajan vaihdokset sujuvammiksi. Policy brief 3/2023. Pellervon taloustutkimus.

Geoghegan, C., Kinsella, A. ja O'Donoghue, C. (2017), Institutional drivers of land mobility: The impact of CAP rules and tax policy on land mobility incentives in Ireland, *Agricultural Finance Review* 77(3): 376–392.

Hayden, M. T. ja Leonard, B. (2024), Concerns and barriers surrounding the farm succession process – perception versus reality for beef farmers in Ireland, *Journal of Rural Studies* 112: 103456.

Kauffman, N. S. (2013), Credit Markets and Land Ownership for Young and Beginning Farmers, *Choices: The Magazine of Food, Farm, and Resource Issues* 28(2): 1–5.

Kinnunen, P., Alasalmi, J., Busk, H., Forsman-Hugg, S., Gråsten, E., Heimonen, R., Kujala, P., Norkio, A. ja Piikki, V. (2026), Kokonaiskuva maaseudun taloudesta ja sen merkityksestä elinvoimalle, PTT raportteja 311. Pellervon taloustutkimus.

Kujala, P., Arovuori, K., Yli-Liipola, M. ja Forsman-Hugg, S. (2025a), Arviointi Suomen CAP-suunnitelman käytössä olevien maatalouden riskienhallintavälineiden toimivuudesta, EU:n yhteinen maatalouspolitiikka Suomessa – Arviointeja ja selvityksiä 2025:2. Maa- ja metsätalousministeriö.

Kujala, P., Niskanen, O., Kinnunen, P., Karhula, T., Väre, M. ja Forsman-Hugg, S. (2025b), Maatalouden rahoitusasema muuttuvassa toimintaympäristössä, PTT Raportteja 299. Pellervon taloustutkimus.

Kujala, P. & Niskanen, O. (2025), EU:n maatalouspolitiikan yksinkertaistamisen sietämätön vaikeus. Julkaisussa: Kujala ym. 2025. Keskustelualoitteita EU:n maatalouspolitiikan muutospaineista, PTT raportteja 297. Pellervon taloustutkimus.

Lehtonen, H., Ojanen, H., Kekkonen, H., Niskanen, O., Savikko, R., Wejberg, H., Knuuttila, M., Stenberg, L., Niemi, J., Salmivaara, A. ja Laurila, M. (2024), Turvepeltojen käytön tiekartta vuoteen 2050, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus. Luonnonvarakeskus.

Luonnonvarakeskus. 2026. Taloustohtori-sivusto. <https://www.luke.fi/fi/palvelut/taloustohtori-sivusto>

Maa- ja metsätalousministeriö (2009), Maa- ja porotalouden luopumistukijärjestelmän jatkamistyöryhmän muistio, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/3290c3e9-5767-420f-b89a-8dfb6fcfb89c/content> (viitattu 23.6.2026).

Maaseutuvirasto (2014), Maataloustuet uudistuvat 2015 – Mikä muuttuu?, https://arkisto.maa-seutu.fi/uploads/maataloustuet-muuttuvat-2015_web.pdf (viitattu 26.6.2026).

McKee, A., Sutherland, L.-A., Hopkins, J. ja Rickett, A. (2018), *Increasing the availability of farmland for new entrants to agriculture in Scotland*. Final Report to the Scottish Land Commission, 76pp. https://www.landcommission.gov.scot/downloads/5dd6a2d2ac866_McKee-et-al.-Final-report-to-SLC-Increasing-land-availability-for-new-entrants-2.5.2018.pdf

Münch, A. ja Badouix, M. (2026), Generational change in agriculture: comparative analysis of businesses run by young farmers in selected EU countries. European Parliament, Brussels.

Niemi, J., Niskanen, O. ja Karhula, T. (2026), Maatalouspolitiikka 2026, <https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/maa-ja-elintarviketalouden-suhdannekat-saus/maatalouspolitiikka-2026> (viitattu 23.6.2026).

Niskanen, O., Forsman-Hugg, S., Kinnunen, P., Kujala, P., Latukka, A., Lehtonen, H., Niemi, J. ja Valtiala, J. (2025), Arviointi Suomen CAP-suunnitelman vaikutuksista maatalouden kannattavuuteen ja kilpailukykyyn: Väliraportti, EU:n yhteinen maatalouspolitiikka Suomessa – Arvioinnit ja selvityksiä 2025:7. Maa- ja metsätalousministeriö.

Nordin, M. ja Lovén, I. (2020), Is the setting up aid mitigating the generational renewal problem in farming?, *European Review of Agricultural Economics* 47(5), 1697-1715. <https://doi.org/10.1093/erae/jbaa006>.

OECD (2020), *Taxation in Agriculture*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/073bdf99-en>.

Pitson, C., Bijttebier, J., Appel, F. ja Balmann, A. (2020), How Much Farm Succession is Needed to Ensure Resilience of Farming Systems?, *EuroChoices* 19(2): 37–44.

RESAS (2022), New Entrants and Young Farmers Start-Up Grant Schemes: evaluation. Rural & Environmental Science and Analytical Services. Scottish Government. Saatavilla: <https://www.gov.scot/publications/new-entrants-young-farmers-start-up-grant-schemes-evaluation/>

Riley, M. (2015), Still Being the ‘Good Farmer’: (Non-)retirement and the Preservation of Farming Identities in Older Age, *Sociologia Ruralis*. 56. 96-115. <https://doi.org/10.1111/soru.12063>.

Ruokavirasto (2025), Koko tilan hallinnan siirto tai tilanpidon lopettaminen 2026, <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/oppaat/hakuoppaat/hakuoppaat/koko-tilan-hallinnan->

[siirto-tai-tilanpidon-lopettaminen/koko-tilan-hallinnan-siirto-tai-tilanpidon-lopettaminen-2026/](#) (viitattu 23.6.2026).

Ruokavirasto. (2026), Maatiloilla investoidaan taas tuotantorakennuksiin. Saatavilla: <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/uutiset/maatiloilla-investoidaan-taas-tuotantorakennuksiin/> (viitattu 3.8.2026)

Shin, M. W., Kinsella, A., Hayden, M. T. ja McNally, B. (2023), The role of collaborative farming in generational renewal and farm succession, *International Food and Agribusiness Management Review* 27(1): 94–116.

Suomen virallinen tilasto (SVT). (2026). Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto [verkköjulkaisu]. ISSN=1797-304X. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 3.8.2026]. Saatavilla: <https://stat.fi/fi/tilasto/mmtal>

Varacca, A., Guastella, G., Pareglio, S., & Sckokai, P. (2022). A meta-analysis of the capitalisation of CAP direct payments into land prices. *European Review of Agricultural Economics*, 49(2), 359-382.

Verohallinto. Maatilan sukupolvenvaihdos, <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-makсут/maatalousyrittaja/maatilan-sukupolvenvaihdos/> (viitattu 23.6.2026).

Vranken, L., Tabeau, E., Roebeling, P. ja Ciaian, P. (2021), Agricultural land market regulations in the EU Member States, JRC Publications Repository.

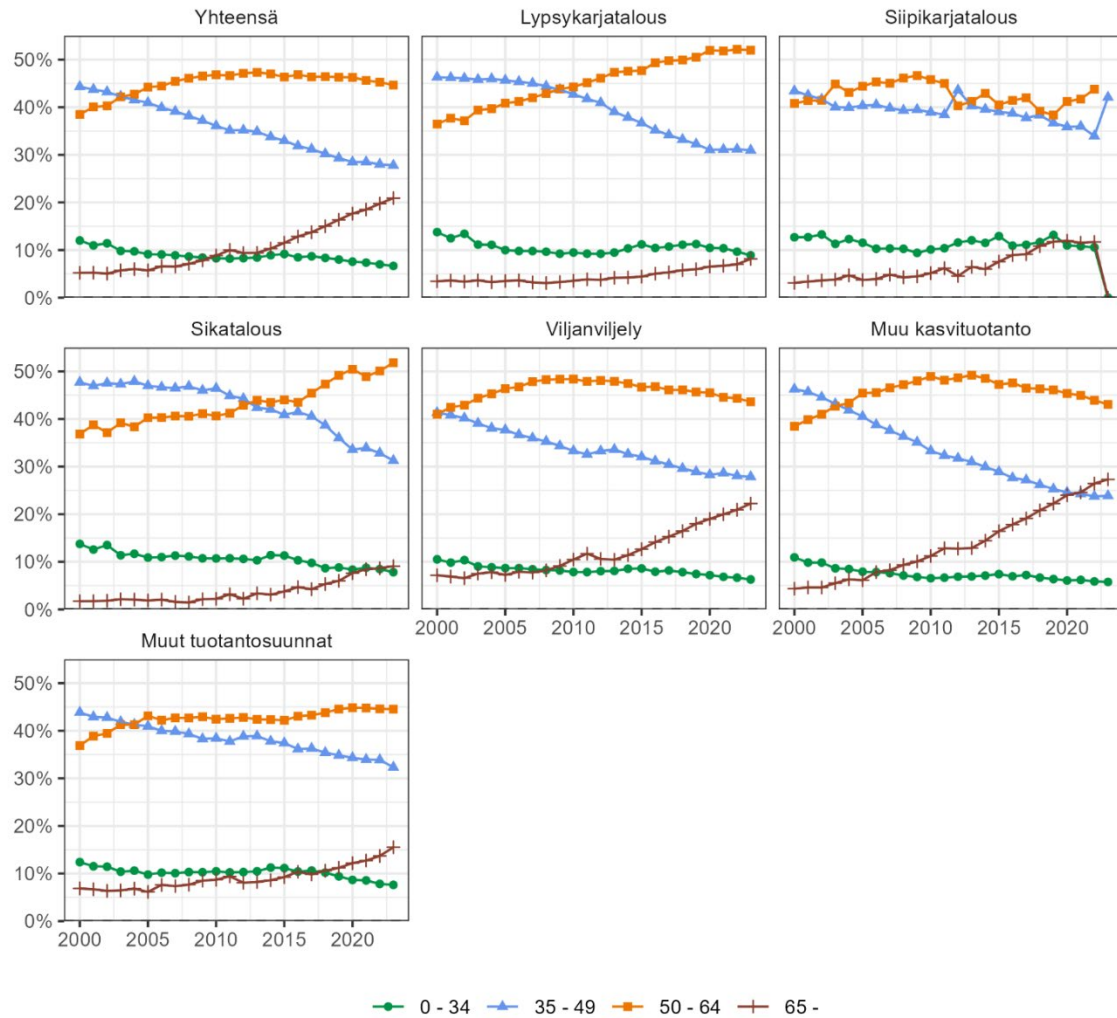
Väre, M. ja Pietola, K. (2001), Viljelijöiden luopumistukijärjestelmät ja luopumispäätökset, MTT Taloustutkimus, Tutkimuksia 251.

Zagata, L. ja Sutherland, L.-A. (2015), Deconstructing the ‘young farmer problem in Europe’: Towards a research agenda, *Journal of Rural Studies* 38: 39–51.

8 Liitteet

LIITE 1

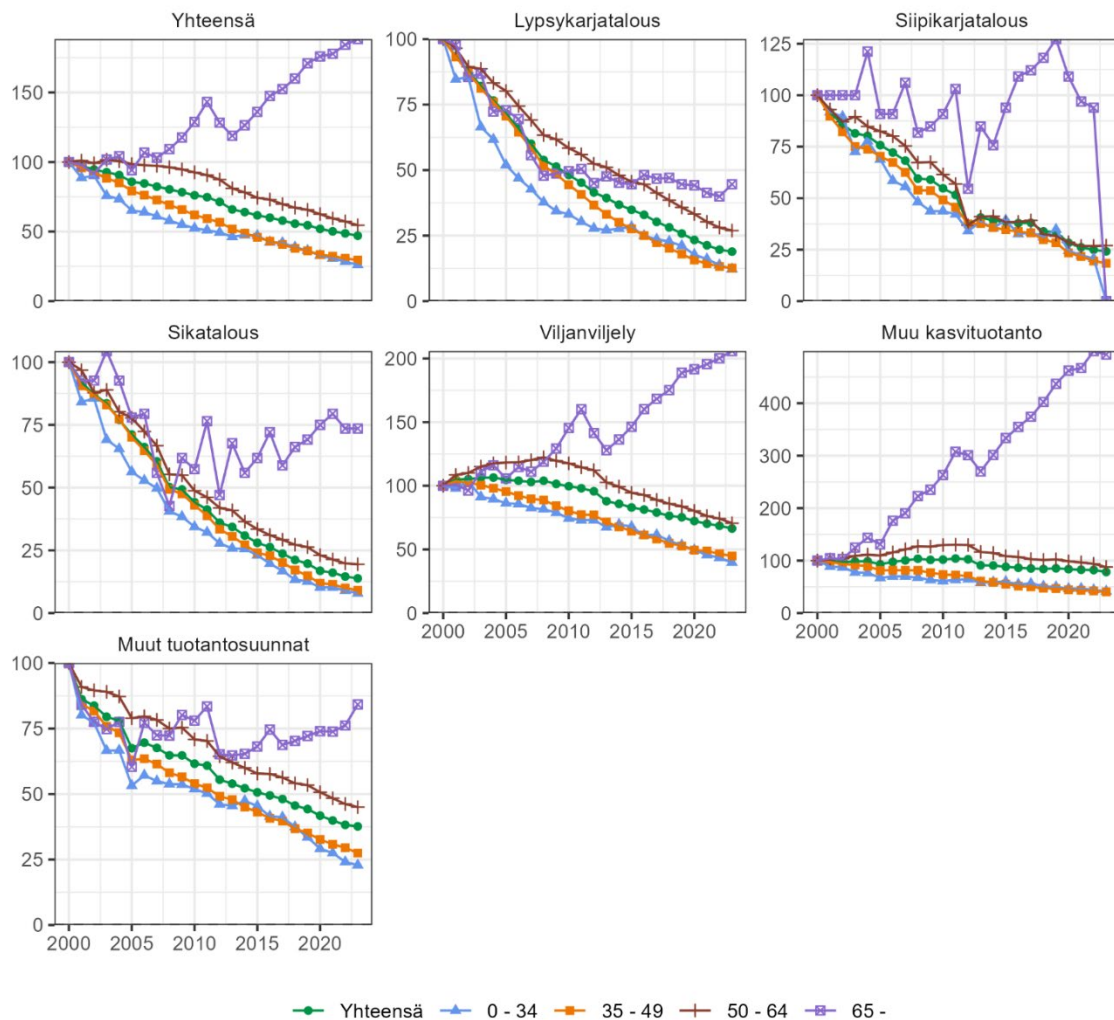
Ikäryhmien osuus viljelijöistä tuotantosuunnittain. Lähde: SVT 2026

*Maatilyrittäjien henkilöverotuksen piirissä olevat

LIITE 2

Viljelijöiden määrän kehittyminen tuotantosuunnittain (2000 = 100). Lähde: SVT 2026

*Maatilayrittäjien henkilöverotuksen piirissä olevat